

2. Яна Пашаева "Хакеры Anonymous взломали сайт полиции Британии" // Life News Online/http://lifenews.ru/news/88032.

3. "Хакеры пошутили над работниками милиции" // ИА "Пресс-центр Украина"/http://pressua.info/sobytiya/life/item/1082-hakery-poshutili-nad-rabotnikami-militsii.html.

4. Кирилл Бабушкин "Челябинская полиция ищет хакера, взломавшего сайт областного суда и разместившего в одной из новостей маску Гая Фокса"// http://www.znak.com/chel/news/2013-03-14/1003302.html.

5. Хакеры утверждают, что "положили" сайт Президента Украины. Новости@mail.ru от 29 июля 2014. [Электронный ресурс] - Режим доступа: http://news.mail.ru/inworld/ukraina/incident/19030136/?frommail=1.

6. Ворожко В.П. Деякі питання правового захисту інформації в Україні // http://www.bezpeka.com/ru/lib/spec/law/art6.html.

7. Закон України "Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах" від 05.07.1994 року № 80/94-ВР

8. Закон України "Про державну таємницю" від 21 січня 1994 року № 3855-XII // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, N 16, ст. 93.

9. Гуцалюк М.В. Організація захисту інформації. Навчальний посібник. - 2-е вид., перероб. та допов. - К.: Альтерпрес, 2011. - 308 с.

10. Типове положення про службу захисту інформації в автоматизованій системі: НД ТЗІ 1.4-001-2000. - [Чинний від 2000.12.04]. - К.: ДСТСЗІ СБУ, 2000. - № 53. - (Нормативний документ системи технічного захисту інформації).

11. Кутузов В.М., Гавловський В.Д., Скалозуб Л.П., Тітуніна К.В., Шеломенцев В.П. Документування злочинів у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електров'язку при проведенні дослідчої перевірки: [наук.-практ. посібник] / за заг. ред. Л.П. Скалозуба, І.В. Бондаренко. - К., 2010. - 245 с.

12. Основи інформаційного права України: навч. посіб. / В.С. Цимбалюк, В.Д. Гавловський, В.М. Брижко та ін.; за ред. М.Я. Швеця, Р.А. Калюжного та П.В. Мельника. 2-е вид., перероб. та допов. - К.: Знання, 2009. - 414 с.

13. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 березня 2006 р. N 373 "Про затвердження Правил забезпечення захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах"// http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/373-2006-%D0%BF.

Захаров В.П.,

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри оперативно-розшукової діяльності
Львівського державного університету
внутрішніх справ

Зачек О.І.,

кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності
Львівського державного університету
внутрішніх справ

Надійшла до редакції: 29.03.2016

УДК 343.341:343.9.01

ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗОВАНОЇ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Визначено, що організована транснаціональна злочинність є одним з видів організованої злочинності, організована транснаціональна злочинність та організована злочинність співвідносяться як частка та ціле. Надано перелік чинників, якими характеризується міжнародний вимір організованої злочинної діяльності та класифікація транснаціональних злочинів.

Ключеві слова: організована група, злочинна організація, організована злочинність, транснаціональна злочинність.

Определено, что организованная транснациональная преступность является одним из видов организованной преступности, организованная транснациональная преступность и организованная преступность соотносятся как часть и целое. Дан перечень факторов, которыми характеризуется международное измерение организованной преступной деятельности и классификация транснациональных преступлений.

Ключевые слова: организованная группа, преступная организация, организованная преступность, транснациональная преступность.

It was determined that according to the new realities of political life in the country, Ukraine in recent years faced serious economic problems due to the rapid introduction of the uncontrolled market economy, which in turn led to the development of criminal groups that entering the economic, commercial, banking and other financial institutions, provided the basis for their continued existence.

Established that a fundamental change in the social and economic foundations of society, aggravation of contradictions between human needs and capabilities to meet them gradually lead to worsening crime situation, creating favorable conditions for the increase of crimes committed by organized groups, including international and transnational crimes.

Determined that organized transnational crime is a type of organized crime. Organized crime and transnational organized crime relate to the share and unit. Guestrooms thought VN Kudryavtsev, Alexander Turchinov.

Analyzed statistical indicators of characteristics of organized groups and criminal organizations for January - June 2016 in Ukraine on registered criminal offenses; on offenses relating to firearms; on the number of committed offenses against public safety; submitted to the court of criminal offenses, including those committed by the group; identified organized groups and criminal organizations; . Of these transnational connections; the duration of action of organized groups and criminal organizations to one year; to two years; three to six years.

Available analysis of post-Soviet organized crime, analysis of international law and the fight against transnational crime

Key words: organized group, a criminal organization, organized crime, transnational crime.

Останнім часом, відповідно до нових реалій суспільно-політичного життя в державі, як і в більшості пострадянських країн, Україна за останні роки стикалася

© О.І. Плужнік, 2016

із серйозними економічними проблемами в результаті швидкого введення неконтрольованої ринкової економіки, що в свою чергу призвело до розвитку кримінальних угруповань, які увійшовши до економічних, комерційних, банківських та інших фінансових структур, забезпечили базу для свого подальшого існування.

На сьогодні, Україна, перебуваючи на етапі формування незалежної, правової держави з ринковою та соціально-спрямованою економікою стикається із так званим нігілізмом щодо усталених форм господарювання, які сприяли появі і розвитку деструктивних економічних і соціальних процесів в країні. Як наслідок, кризовими явищами були охоплені базисні галузі промисловості, такі як: паливно-енергетична, аграрно-промислові комплекси, кредитно-банківська та фінансова сфера, що викликало спад виробництва, скорочення економічного потенціалу держави та прояву соціального розшарування.

Докорінна зміна соціально-економічних підвалин у суспільстві, загострення протиріччя між людськими потребами і можливостями їх задоволення поступово призводять до морального переродження суспільства, погіршення криміногенної ситуації, створення сприятливих умов для зростання питомої ваги злочинів, учинених організованими групами [1], в тому числі і міжнародних транснаціональних злочинів.

Для розуміння поняття організованої транснаціональної злочинності слід виходити, перш за все, з того, що даний вид злочину є видом організованої злочинності. Її визначають як “функціонування організованих злочинних угруповань, що мають розгалужену мережу філіалів в інших державах, використовують міжнародні зв’язки для постійного здійснення глобальних незаконних операцій, пов’язаних з переміщенням потоків інформації, грошей, фізичних об’єктів, людей, інших матеріальних та нематеріальних речей через державні кордони з метою використання сприятливої ринкової кон’юнктури в одній чи декількох іноземних державах для отримання суттєвої економічної вигоди, а також для ефективного ухилення від соціального контролю за допомогою корупції, насильства та використання значних розбіжностей в системах кримінального правосуддя різних країн” [2].

Слід зазначити, що організована транснаціональна злочинність та організована злочинність співвідносяться як частка та ціле. Організована транснаціональна злочинність є одним з видів організованої злочинності. Так, на думку В.Н. Кудрявцева, організовану злочинність, за характером, формами і причинами злочинної діяльності, можна умовно поділити на “кримінальну” (гангстерську), що виражається в скоєнні крадіжок, грабежів, розбоїв, шахрайства, вимагання, бандитизму і “економічну” (біло-комірцеву), що виражається у розкраданнях державної і приватної власності, зловживаннях службовим становищем, вчиненні корупційних, інших корисливо-господарських, корисливо-посадових злочинів в економічній сфері [3]. Слід зазначити, що в більшості своїй транснаціональні злочини вчиняються саме з використанням так званих “біло-комірковими” злочинцями.

Статистичні показники характеристики організованих груп та злочинних організацій за січень - червень 2016 року по Україні свідчить, що із зареєстрованих 319744 кримінальних правопорушень - 259 пов’язані із вогнепальною зброєю; 5612 вчинено злочинів проти громадської безпеки. Направлено до суду щодо 49558 кримінальних правопорушень, із них вчинених групою

осіб 3596. Виявлено 73 організованих груп і злочинних організацій (у т.ч. 2 злочинні організації). Із них з транснаціональними зв’язками 2; з міжрегіональними зв’язками 10; з корумпованими зв’язками 7; за участю неповнолітніх 3; сформовані на етнічній основі 5 організованих груп та злочинних організацій. Тривалість дій організованих груп та злочинних організацій до одного року 57 (у тому числі 2 злочинні організації); до двох років 9 організованих груп; від трьох до шести років 2 організовані групи [8].

Якщо звернутися до історичних джерел, то слід відзначити, що “кримінальна” організована злочинність мала певне поширення ще в радянський час. Науковці, аналізуючи пострадянську організовану злочинність, чітко виокремлювали політичні аспекти цього явища. Наприклад, О. Турчинов [4] зауважує, що саме формування криміналізованої системи державного управління тісно пов’язане із поширенням економічної злочинності. Адже дійсно, одна із загрозливих тенденцій розвитку сучасної злочинності в Україні - це підвищення рівня її організованості, свідченням чого є збільшення загальної кількості та зростання кримінальної активності різного роду стійких злочинних об’єднань - організованих злочинних угруповань.

Наприклад, економічна організована злочинність почала формуватися наприкінці 50-х років і одержала широке поширення в часи застою (60-ті -90-ті роки). Особливої небезпеки і специфіки набула в сучасних країнах СНД, зокрема в Україні. Відповідно до статті 28 Кримінального кодексу України “Вчинення злочину групою осіб, групою осіб за попередньою змовою, організованою групою або злочинною організацією” [5], можна зазначити, що в цілому, при розмежуванні ступеня організованості злочинних груп взято наступні критерії:

вчинення злочину групою осіб;

вчинення злочину групою осіб за попередньою змовою;

вчинення злочину організованою групою;

вчинення злочину злочинною організацією.

Важливим кроком в подоланні транснаціональної злочинності було проведення під егідою ООН Всесвітньої конференції міністрів з питань боротьби з транснаціональною злочинністю 21 - 23 листопада 1994 року у м. Неаполі, в якій приймали участь делегати зі 142 країн світу [6]. Головним результатом даної конференції була Неапольська політична декларація та Світовий план дій проти організованої транснаціональної злочинності, які згодом були затверджені резолюцією № 49/159 ГА ООН від 23 грудня 1994 року [6]. Даний нормативний документ відображає як політичну волю урядів у сфері протидії загрози на мікро-, і макрорівні, так і значною мірою окреслює методологічну основу і принципи політики для окремих держав, груп держав, урядових і громадських організацій пропонуючи конкретні засоби розв’язання проблеми, таких як: визнання на офіційному міжнародному рівні транснаціональної злочинності як “суттєвої загрози для міжнародної безпеки” та визначення “необхідності отримання детальнішої і достовірнішої науково-аналітичної інформації щодо діяльності транснаціональних злочинців” [6].

Транснаціональна злочинність визначена як “підприємство чи група осіб, що, попри державні кордони, займається тривалою організованою злочинною діяльністю з метою отримання прибутку і впливу” [4]. Міжнародний вимір організованої злочинної діяльності характеризується наступними чинниками:

а) діяльність поширюється на територію двох чи більше держав;

б) члени організованої злочинної групи є громадянами двох чи більше держав;

в) злочини скоюються проти громадянина чи адміністративно-правової одиниці іншої держави;

г) приготування, планування та координація злочинів відбуваються з території іншої держави[4].

Відповідно до класифікації Організації Об'єднаних Націй усі транснаціональні злочини поділяються на 17 груп: відмивання грошей; тероризм; крадіжки творів мистецтва і предметів культури; крадіжка інтелектуальної власності; незаконна торгівля зброєю; викрадення літаків; морське піратство; захоплення наземного транспорту; шахрайство зі страховкою; комп'ютерна злочинність; екологічна злочинність; торгівля людьми; торгівля людськими органами; незаконна торгівля наркотиками; помилкове банкрутство; проникнення в легальний бізнес; корупція і підкуп суспільних і партійних діячів, виборних осіб[2]. Наведена класифікація транснаціональної злочинності демонструє відповідним чином вплив злочинності на життя приватних осіб, на окремі галузі економіки і світове господарство в цілому [7].

Аналіз міжнародно-правових документів дозволяє виділити три групи транснаціональних злочинів:

по-перше, це наднаціональні злочини, які посягають на інтереси людства загалом (агресія, геноцид, екоцид, апартеїд);

по-друге, злочини, що посягають на інтереси двох або більше держав (більшість наркозлочинів, контрабанда, транснаціональна торгівля зброєю й інші);

по-третє, злочини, що вчинюються на території однієї країни громадянами іншої країни з використанням її можливостей. Наприклад, злочини (вбивства, шахрайства тощо) готуються на території України, а вчинюються в Італії, або навпаки.

Протидія розвитку та поширення організованої злочинності та окремого його напрямку - організованої транснаціональної злочинності потребує розробки та впровадження в дію ефективного механізму боротьби із даним явищем, визначення причин її виникнення, яке охоплює усі сфери суспільного життя, враховуючи наступні фактори:

по-перше, це злочини, які вчинюються на території однієї країни громадянами іншої країни з використанням її можливостей;

по-друге, діяльність поширюється на територію двох чи більше держав;

по-третє, члени організованої групи є громадянами

двох чи більше держав;

по-четверте, приготування, планування та координація злочинів відбуваються з території іншої держави; по-п'яте, високий ступінь небезпеки злочину для більш, ніж однієї держави.

Таким чином, задля належного розвитку суспільства та держави в цілому, головним фактором виступає гарантування її безпеки та цілісності від протиправних посягань з боку злочинних організацій та угруповань.

Література

1. Проблеми боротьби з організованою злочинністю в регіоні (на матеріалах Харківської та Полтавської областей) : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. (Харків 26-27 квіт. 1999 р.) / редкол. : Борисов В. І. та ін. - Х., 2000. - 234 с.

2. Транснациональная организованная преступность: дефиниции и реальность. Монография. - Владивосток: Изд-во Дальневост. ун-та. 2001. - 375с.

3. Кудрявцев В. Н. Организованная преступность и коррупция в России (1997-1999) / В. Н. Кудрявцев, В. В. Лунев, А. В. Наумов // Актуальные вопросы борьбы с преступностью в России и за рубежом. - 2000. - № 2. - 200 с.

4. Турчинов А. Теневая экономика и теневая политика / А. Турчинов // Политическая мысль. - 1996. - № 3-4. - С. 83-90.

5. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

6. Кресін О. Національна держава і право в умовах глобалізації / О. Кресін, О. Ткаченко // Право України. - 2007. - № 6. - С. 146-149.

7. Победить преступность [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://kpk.org.ua/2006/10/11>

8. Звіт про результати боротьби з організованими групами та злочинними організаціями за червень 2016 р. Статистична інформація Генеральної прокуратури України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=112759&libid=100820&c=edit&c=fo

Плужнік О.І.

кандидат юридичних наук, доцент кафедри
кримінального права та кримінології

ОДУВС

Надійшла до редакції: 20.03.2016

УДК 343(477)(075.8)

МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ АНАЛІТИЧНОЇ РОЗВІДКИ В УМОВАХ ВІДКРИТОГО СУСПІЛЬСТВА

Бочковий О. В.

Сучасний світ інформаційних технологій та всеохоплююча інформатизація суспільства інтегрують кожного громадянина у мережу, хоча він того чи ні. База даних будь-якого підприємства чи організації міститься на електронних носіях, які передаються у державні органи та установи для обліку чи контролю. Від самого народження інформація про нового громадянина вноситься до бази даних і буде там знаходитись навіть після його смерті.

Сукупність даних, які можуть бути отримані за допомогою комп'ютерної мережі робить особу абсолютно відкритою перед відповідними органами чи службовими особами, які матимуть повноваження для збору таких даних. Тобто, суспільство, в якому є довіра до відповідних служб, що здійснюють моніторинг мережі, може рахуватись відкритим. Адже доброякний громадянин, котрий є членом відкритого суспільства, відкритий для компетентних органів так